CONCLUSIONES PHILOSOPHICÆ

PUBLICÆ DISPUTATIONI EXPOSITÆ

A' CLERICIS REGVLARIBVS

SUB FAUSTISSIMIS AUSPICIIS

SERENISS. AC REVERENDISS. PRINCIPIS

FRANC.SCI MARIÆ AB HETRVRIA

SANCTÆ ROMANÆ ECCLESIÆ

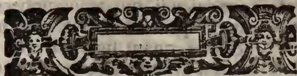
CARDINALIS AMPLISSIMI

FLORENTIÆ. MDCIC.

Typis Vincentij Vangelisti Archiepiscopalis Typographi.

SUPERIORUM LICENTIA.

SERENISS. ET REVERENDISS.

PRINCEPS.

CElsitudini Tuæ, Serenissime Princeps hæc nuncupatur Philosophia; Scientiarum quippè Regina, Regium exigit Mæcenatem; Inter Regios Mæcenates Purpuratum, inter Purpuratos Mediceum! Quare tua censeatur (si culpa tamen est securum precari patrocinium) sui propugnatoris audacia. Debebat quæsita

protectione defendi, qui de sua imbecillitate securus propria sese virtute tueri non potest, nec alia, quam tua, qui cum nihil nisi regium geras in sanguine, nihil nisi augustum spondes in opere; Neminem adire securius; Neminem tutius rogare poteram; Ea enim polles animi liberalitate, ut videaris beneficium accipere, cum rogaris conferre; Immò ferè numquam rogatus confers; haud ignorans beneficii medietatem amittere quisquis beneficia non elargitur nisi rogatus. Vendere est enim potiùs, quam donare solis precantibus beneficia impertiri. Augustum igitur patrocinium tuum non mihi superest rogandi locus, ut tibi supersit facultas talem erga me esse, qualem te omnibus exhibes. A nemine rogari pateris, ut edisceat unusquisq; te à tuo regali solio prius impetrantes dimittere, quàm ad tuos augustos pedes rogantes admittere. Huiusmodi sanè debebantur tuo excelsissimo animo dotes, ut Regii Sanguinis nobilitati qua splendes, coæquarentur. Talis est lux Serenissimæ Propaginis Tuæ, cui tamquam pulcherri-

mæ basi virtutum tuarum innituntur Trophæa, ut & præterita coronata gloria in fama, & perantiquis fastis cuique sit obvia, & adhuc quæ conspiciuntur decora inter præcipua Europę Sceptra, Orbisque totius Diademata fulgeant. Breviter hoc tantum de te dicam, & totum dicam; Par est Virtus sublimis tua Regali propagini tuæ, & Virtuti tuæ eminentissimæ par augusta propago. Quamvis autem, & regii sanguinis gloria, & ornatissimi proprii animi dotibus, vitæque probitate excelleres, ea tamen simul modestia præfulges, ut ad Purpuratam Ecclesiastici Orbis dignitatem vocatus non renueres accedere. In hoc honoris fastigio ita eluces, ut Ecclesia tota libens fateatur tali se gaudere Purpurato, ut dum te habet lectissimos undequaque Vaticani solii cardines præteritis sæculis non invideat; Tanta, ac talis est Serenissimi Tui Sanguinis, Animique Celsitudo, ut Ecclesiasticæ dignitatis apex Eminentissimum non fecerit, sed adinvenerit. Quamvis Ecclesiasticæ Purpuræ tantus sit fulgor ut etiam proprio caren-

tes lumine undequaque repleat Maiestatis splendore, sic tamen te afficit Ostrum illud, ut pro lumine, quod tibi communicat magna claritatis usura, maiores à Serenissimis Tuis radiis splendores recipiat. Hæc pauca dixi non ut importunus modestiæ Tuę laudator in exornandis excelsissimi animi Tui dotibus me implicem, sed ut ostendam accessus mei ad solium tuum temeritati præcavisse, & non immeritò apud Celsitudinem Tuam Serenissimam Philosophiæ meæ patrocinium consequi exoptasse. Tui enim augusti nominis præmunita radiis, hostilia quæcumque tela retundet, & victricem palmam secura expectatione sibi pollicetur. Vive aurea, & æterna sæcula ad Vrbis, Orbisque totius fælicitatem.

Celsitudinis Tuæ Serenissimæ

Humill. Obsequentiss. atq; Addictiss. Servus
Joseph Maria Zinij Cler. Reg.

EX LOGICA.

I.

DAtur Logica artificialis, quæ licet dividatur in Docentem, & Utentem, nihilominus habitus Logicæ docentis non est realiter distinctus ab habitu Logicæ utentis.

II.

Hanc Logicam Scientiam esse arbitramur non speculativam, sed practicam, necessariam quidem secundum quid ad alias Scientias comparandas tàm in statu perfecto, quàm imperfecto; non autem necessariam simpliciter ad illas adipiscendas in statu imperfecto, immò neque in statu perfecto.

III.

Pro obiecto materiali Logicæ non res, neque voces, sed operationes Intellectus, pro formali verò earundem operationum dirigibilitatem, sive rectitudinem, ut inducibilem in operationes statuimus; ita ut operationes Intellectus ut dirigibiles sint obiectum attributionis Logicæ.

IV.

Inter gradus Metaphysicos eiusdem entitatis non datur distinctio formalis ex natura rei media inter realem, & rationis, datur quidem distinctio virtualis, quapropter non dissentimur ab admittentibus præcisiones obiectivas inter gradus Metaphysicos eiusdem Physicæ entitatis.

V.

Nullum universale formale, sive Platonicum extrà singularia, sivè Scotisticum inclusum in singularibus, sivè etiam per

indifferentiam admittimus; dicimus tamen naturam posse universalem fieri per actum absolutum, & abstractivum Intellectus illam præscindentem objectivè à singularibus.

VI.

Universale in actuali prædicatione suam retinet universalitatem; item natura ab unico individuo objectivè præcisa est universalis.

VII.

Universale ut sic dividitur in quinque prædicabilia, genus, speciem, differentiam, proprium, & accidens, respectu quorum se habet tamquam genus; definitionem generis communiter acceptam, quæ est unum aptum ad prædicari de pluribus differentibus specie in quid tamquam rectam definitionem admittimus.

VIII.

Nec genus requirit plures species, nec species plura individua actualia, licèt tàm genus plures species possibiles, quam species plura individua, prout sunt universale Logicum, & Metaphysicum requirant.

IX.

Differentiæ Superiores non includuntur formaliter in inferioribus; individua adeò inter se differunt in ratione individui, ut dari nequeat conceptus communis univocus omnibus applicabilis, nec ulla ratio communis, in qua conveniant.

X.

Datur relatio prædicamentalis realis, quæ tamen, neque cum fundamento adæquatè identificatur, neque est accidens à fundamento distinctum, neque est modus superadditus extremis, sed nihil aliud est, nisi ipsum fundamentum, terminus, & ratio fundandi.

XI.

Veritas propositionis non est quædam relatio rationis, ficta ab Intel-

Intellectu reflectente supra actum judicij, illumque comparante ad obiectum, neque est aliqua relatio realis prædicamentalis superaddita ipsi actui, sed veritas consistit in ipso actu iudicij, & in obiecto se habente, sicuti ab actu iudicij repræsentatur.

XII.

Propositio vera de obiecto contingenti, si importet tempus determinatum transire nequit in falsam, & è contra falsa transire nequit in veram; si autem importet tempus indeterminatum, tunc de falsa in veram, & de vera in falsam mutari posse censemus. Propositiones autem de futuro contingenti sunt determinatè veræ, vel falsæ.

XIII.

Præmissæ non influunt effectivè physicè in conclusionem, benè quidem effectivè moraliter: positis autem assensibus harum præmissarum, licet Intellectus necessitetur necessitate specificationis ad assensum Conclusionis eliciendum, non tamen necessitatur necessitate exercitij.

XIV.

Quando Intellectus assentitur Conclusioni, attingit aliquo pacto obiectum præmissarum. Demonstrationis præmissæ licet debeant esse veræ, non est tamen necesse, quod sint veriores Conclusione.

XV.

Datur Scientia acquisita, quæ non est una simplex, & indivisibilis qualitas, sed est unus habitus totalis compositus ex pluribus habitibus partialibus illum integrantibus, qui habitus sumit suam diversitatem specificam à diverso obiecto formali, non verò à diversa abstractione à materia. Actus autem Scientiæ non repugnat simul cum actu opinionis in eodem Intellectu circa idem obiectum, immò neque cum actu Fidei.

EX PHYSICA.

I.

Hysica scientia speculativa est, quæ tamquam obiectum, non ens Mobile, sed pro materiali corpus respicit, pro formali verò eiusdem corporis naturalitatem, ita ut corpus naturale, ut naturale est, sit huius Scientiæ attributionis obiectum.

II.

Corpus naturale non constituitur ex atomis, sed principia eius intrinseca in facto esse sunt materia, & forma, in fieri etiam nullum aliud præter ista duo cognoscimus proprium, & rigorosum principium; privatio enim, etiam si sit de conceptu mutationis non per hoc dicenda est propriè & rigorosè mutationis, seù corporis naturalis principium.

III.

Materiæ primæ, quæ est primum Subiectum uniuscujusque &c. non revocatur in dubium existentia, sed de facto dari fatemur, hæc licet non dicat actum physicum, dicit tamen actum Metaphysicum, & entitativum proprium, immò etiam propriam existentiam, non enim istam à forma emendicat, præcipuè in nostra Sententia, in qua dicimus, quod existentia entis creati non est distincta realiter ut res à re, neque ut modus à re ab essentia actuali eiusdem entis, sed existentia, & essentia actualis sunt unum, & idem.

IV.

Materia prima ad formas, quibus omnibus potest, saltem supernaturaliter spoliari dicit appetitum; ita tamen ut æqualiter appetat inæquales; non enim magis perfectas magis appetit; & etiam si concederetur formas corruptas non posse naturaliter reproduci, tamen etiam ad illas extenderet suum appetitum naturalem.

V.

Dantur formæ Substantiales, quarum aliquæ creantur, aliquæ verò

verò nempè materiales, licet non præexiſtant in materia, neque ſecundùm ſe totas, neque ſecundùm aliquas ipſarum particulas, tamen educuntur de illius potentia; eductæ autem non ſunt tota quidditas compoſiti, ſed tàm materia, quàm forma ad quidditatem compoſiti pertinent.

VI.

In Viventibus præter animam etiam formas ſubſtantiales partiales, & ſubordinatas admittimus. Plures formæ totales, ſivè ſimiles, ſivè oppoſitæ licet naturaliter non poſſint eandem numero materiam informare, poſſunt tamen ſupernaturaliter; plures autem formas totales diſparatas non ſolum ſupernaturaliter, ſed etiam naturaliter poſſe eandem numero actuare materiam defendimus.

VII.

Materia, & forma abſque unione, quæ ſit modus quidam ſuperadditus ab illis diſtinctus adinvicem nectuntur, & compoſitum conſtituunt, quod præter materiam, & formam invicem communicatas, & collectivè ſumptas nihil aliud importat; non enim eſt tertia aliqua entitas à materia, & forma ſimul ſumptis diſtincta.

VIII.

Inter cauſas, ſivè eiuſdem, ſivè diverſi generis phyſicè influentes in effectum implicat mutua cauſalitas ſecundum eandem rationem pro eodem inſtanti reali; non repugnat tamen eundem numero effectum non ſolum ſucceſſivè, ſed etiam ſimultaneè à duplici cauſa efficiente totali totaliter influente, produci.

IX.

Actio, & paſſio non ſunt entitatulæ quædam diſtinctæ à cauſa, & effectu, undè tàm effectus, qui eſſentialiter pendent ab hac numero cauſa, quàm illi, qui contingenter ſunt potius ab hac, quàm ab illa cauſa, producuntur ſine actione ſuperaddita cauſæ, & ipſiſmet effectibus.

X.

Neque implicat accidens, ut causam instrumentalem producere immediatè Substantiam; neque implicat substantiam creatam esse immediatè productivam, & accidentium; & alterius Substantiæ.

XI.

Datur in Creaturis potentia obedientialis, per quam dicimus posse creaturam elevari ad creandum; immò dicimus esse possibilem Creaturam, cui competat naturaliter facultas creandi aliquod ens.

XII.

Deus concurrit immediatè cum causis secundis ad operandum, ad actus liberos naturales causarum secundarum, non concurrit præmotione physica, sed concursu simultaneo, indifferenti secundum se; tàm ad actus bonos, quàm ad actus pravos, ad quos, licet concurrat, non per hoc dicitur, neque dici potest ullo modo Auctor peccati.

XIII.

Infinitum Categorematicum tàm in quantitate continua, quàm in quantitate discreta repugnat, sicut etiam Creatura omnium possibilium perfectissima.

XIV.

Quantitas, cujus essentia consistit in extraneitate partium extrà partes, non est accidens realiter distinctum a re quanta. Continuum non coalescit ex partibus in infinitum divisibilibus, sed ex punctis finitis indivisibilibus.

XV.

Res est in loco absque ubicatione sibi, & loco superaddita, sicut etiam est in tempore absque duratione sibi, & tempori superaddita; verum licet nullum ex modis superadditis admittamus, ut patet ex hoc, & alijs expositis assertis, tamen, quia contrariæ sententiæ quæ illos admittunt, non

carent

carent ſua probabilitate, ideò non recuſamus ſatisfacere obiectis quæ adduci poſſunt contrà opiniones propugnantes dari unionem ſuperadditam inter materiam, & formam; actionem inter cauſam, & effectus non eſſentialiter ab illa dependentes, ubicationem, & durationem ſuperadditas rebus in loco, & tempore exiſtentibus.

XVI.

Plura corpora eſſe naturaliter in eodem loco implicat, licet non implicet ſupernaturaliter; item idem corpus nequit eſſe naturaliter in duplici loco adæquato, licet poſſit ſupernaturaliter etiam circumſcriptivè.

XVII.

Natura ita abhorret à vacuo, ut naturaliter ſaltem ad longum tempus repugnet; ſupernaturaliter poteſt dari, in quo caſu non repugnaret in illo motus localis.

DE COELO ET MVNDO.

I.

Undus eſt compages ex Cœlo, & Terra coagmentata: licet plures eſſe poſſint Mundi tamen de facto eſt unus creatus à Deo in tempore, ita ut creari non potuerit ab æterno neque quoad entia permanentia, neque quoad ſucceſſiva.

II.

Cœlum nulla anima eſt animatum, conſtat tamen ex forma, & materia eiuſdem ſpeciei qua conſtant ſublunaria. Cœli planetarum ſunt fluidi, Cœlum verò ſtellatum, ſeu firmamentum eſt omninò ſolidum.

III.

Stellas fixas, & Planetas ita à Sole luminis incrementa mutuare, ut tamen ex ſe aliquid luminis poſſideant opinamur.

IV.

Sphæra eſt corpus ſolidum unica ſuperficie comprehenſum, ad quam ab uno intra figuram puncto, ideſt centro omnes rectæ lineæ ductæ ſunt æquales; alia eſt naturalis; alia artificialis.

V.

Sphæra naturalis eſt tota cœleſtis machina ſphæricam figuram habens; Sphæra artificialis, quæ etiam materialis dicitur, eſt inſtrumentum aſtronomicum ad ſphæræ cœleſtis ſimilitudinem efformatum, in quo quidquid in Cœlo imaginaginamur, ſivè circulos, ſivè polos per materiales circulos ſibi invicem cohærentes exhibetur ad rerum notitiam faciliùs comparandam.

VI.

Hæc Sphæra artificialis dividitur in Aratheam, & Armillarem; prima eſt globus undequaque ſolidus, in cuius extima ſuperficie omnia, quæ ſunt in Cœlo, ac præcipuè Stellæ fixæ deſcribuntur; ſecunda eſt illa, quæ pluribus circulis ex ſolidiori aliqua materia factis interſtincta totam primi mobilis doctrinam continet.

VII.

In hac Sphæra decem reperiuntur circuli ſex maiores, qui ſecant totam ſphæram in partes æquales, & ſunt Æquator, Zodiacus, Meridianus, Colurus Solſtitiorum, Colurus Æquinoctiorum; & Horizon; & quatuor minores, qui ſecant ſphæram in partes inæquales, & ſunt Tropicus Cancri, Tropicus Capricorni, Circulus Articus, & Circulus Antarticus.

VIII.

Poli ſunt duo cardines ex diametro oppoſiti, ſeù duo puncta axem terminantia. Axis autem eſt linea quædam, quæ ab uno Mundi cardine, ſeù polo per centrum telluris tranſiens in alterum polum terminatur, circa quam totam Cœlorum machinam intelligimus circumvolvi. Zonæ

IX.

Zonæ ſunt illa ſpatia, quæ reperiuntur inter unum, & alium circulum ex minoribus, cum autem iſti circuli minores dividant Sphæram in quinque partes, quinque enumerantur Zonæ, quarum duæ ſunt frigidæ, duæ temperatæ, & una torrida: quæ protenduntur à polis Mundi uſque ad circulos Articum, & Antarticum ſunt frigidæ; quæ protenduntur, vel quæ mediant inter Circulos Polares, & Tropicos Cancri, & Capricorni conſtituunt duas Zonas temperatas; illa demum quæ protenditur à Tropico Cancri ad Tropicum Capricorni includens in medio æquatorem dicitur Zona torrida.

EX LIBRIS DE ORTV, ET INTERITV.

I.

Eneratio Subſtantialis eſt productio termini Subſtantialis cum dependentia à cauſa materiali, generatio quæ involvit mutationem non poſtulat formaliter terminum à quo poſitivum.

II.

Terminus formalis ad quem converſionis non eſt neceſſe, quod producatur, ſed ſufficit quod uniatur materiæ in converſione compoſiti; terminus formalis à quo reſpectu converſionis compoſiti non eſt neceſſe quod deſinat, ſed ſufficit quod ſeparetur.

III.

Terminus formalis à quo debet deſinere in converſione unius formæ in aliam; terminus totalis ad quem debet produci in converſione unius Subſtantiæ in aliam, terminus totalis à quo converſionis debet deſinere.

IV.

In corruptione formæ Substantialis non datur resolutio usque ad materiam primam.

V.

Ens permanens corruptum ex intrinseca sua natura non repugnat naturaliter reproduci.

VI.

Intensio non consistit formaliter in maiori expulsione contrarij, neque consistit in hoc quod tollatur forma imperfecta, & alia perfectior educatur, neque in maiori radicatione qualitatis in Subiecto, sed fit per additionem gradus ad gradus in eadem parte Subiecti; & hi gradus sunt homogenei.

VII.

Elementa sunt quatuor Ignis, Aer, Aqua, & Terra. Primæ quatuor qualitates sunt Calor, Frigus, Siccitas, & Humiditas; Ignis est calidus in summo, & siccus in gradu excellenti; Aer è humidus in summo, & calidus in excellenti; Aqua è frigida in summo, & humida in gradu excellenti; Terra est sicca in summo, & frigida in excellenti.

VIII.

Probabile est Sphæram ignis esse sub concavo Lunæ.

IX.

Elementa non sunt formaliter, sed virtualiter in mixtis.

X.

Raritas consistit in maiori dilatatione pororum, densitas verò in eorundem constipatione.

EX

EX LIBRIS DE ANIMA.

I.

Nima est actus corporis physici organici potentia vitam habentis; est triplex Vegetativa, Sensitiva, & Rationalis.

II.

Omnes partes corporis solidæ, & principales sunt animatæ; sanguis non est animatus.

III.

Animæ omnes, sivè brutorum perfectorum, sivè imperfectorum sunt divisibiles.

IV.

In sensibus internis dantur species impressæ, quæ sunt vicariæ obiectorum; concurrunt enim loco obiecti in genere causæ effectivæ ad eliciendas sensationes; huiusmodi species impressæ dantur etiam in sensibus externis, & præcipuè in potentia visiva.

V.

Licet probabilissima sit Sententia Peripatetica, quæ admittit colores reales, tamen potest sustineri, quod color nihil aliud sit, quàm luminis reflexio.

VI.

In homine non reperiuntur tres animæ realiter distinctæ; neque in generatione hominis datur animarum successio.

VII.

Anima rationalis in homine non est forma purè assistens, sed forma informans, etiam prout rationalis.

VIII.

Animæ eiusdem speciei sunt eiusdem perfectionis Substantialis.

Poten-

IX.

Potentiæ animæ rationalis tàm inorganicæ, quam organicæ secundum id, quod dicunt ex parte animæ non distinguuntur realiter ab anima, nec inter se.

X.

Intellectus ad efformandos suos actus Intellectionis utitur iisdem speciebus materialibus quibus utitur phantasia, unde per nos non datur Intellectus agens, cuius munus sit fabricare species spirituales, cum quibus posteà concurrat Intellectus ad eliciendos actus spirituales.

XI.

Intellectio consistit in verbo mentis producto ab Intellectu absque actione superaddita.

EX ETHICA.

I.

Thica est Scientia practica circa actiones humanas occupata; dividitur in Monasticam, OEconomicam, & Politicam.

II.

Actio humana est illa, quæ procedit ab homine, quatenus homo est: ad hoc ut actio humana sit bona tria necessariò requiruntur bonitas obiecti, bonitas finis, & bonitas circumstantiarum.

III.

Quælibet actio in individuo debet esse bona, vel mala simpliciter.

IV.

Eadem actio non potest esse simul bona, & mala potest quidem eadem actio habere plures bonitates, vel malitias.

Volun-

V.

Voluntas non poteſt velle malum ſub ratione mali , hæc poteſt pati violentiam in actibus imperatis , non verò in actibus elicitis ; violentia cauſat involuntarium ſimpliciter, ſicut etiam Ignorantia ; Metus verò cauſat involuntarium ſecundum quid , non verò ſimpliciter .

VI.

Paſſio eſt motus animæ ſenſitivæ per ſusceptionem boni , vel mali ; undecim enumerantur paſſiones ; ſex in appetitu concupiſcibili , & quinque in iraſcibili : appetitus concupiſcibilis paſſiones , tres verſantur circa bonum , tres circa malum ; quæ verſantur circa bonum ſunt amor , qui verſatur circa bonum , ut conveniens ; Deſiderium , quod verſatur circa bonum abſens ; Gaudium , quod verſatur circa bonum præſens ; quæ verſantur circa malum ſunt odium , quod verſatur circa malum , ut diſconveniens ; Fuga , quæ verſatur circa malum abſens ; & triſtitia quæ verſatur circa malum præſens .

VII.

Paſſiones appetitus iraſcibilis duo verſantur circa bonum , ſed conſideratum ut arduum ; aliæ verò circa malum ; quæ verſantur circa bonum ſunt Spes , & Deſperatio ; Spes verſatur circa bonum arduum abſens , & poſſibile ad illud accedendo ; Deſperatio verò , quæ ſpei opponitur verſatur circa bonum ab illo recedendo propter apprehenſionem ſummæ difficultatis talis boni : Quæ verſantur circa malum ſunt timor , qui eſt paſſio de malo futuro ; Audacia timori oppoſita , qua pericula quis aggreditur cum ſpe victoriæ ; Ira , quæ è paſſio ex præſantia mali cum deſiderio ulciſcendi .

VIII.

Virtus eſt perfectio potentiæ ad ultimum , vel optimum , vel eſt habitus bonus boni operativus dividitur in Intellectualem , & Moralem ; prima perficit Intellectum in ordine ad cogni-

cognitionem veri, altera perficit voluntatem in ordine ad boni prosequtionem.

IX.

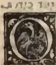
Virtutes Intellectuales sunt quinque; Intelligentia, Sapientia, Scientia, Prudentia, & Ars; Intelligentia est habitus perficiens Intellectum circa principia per se nota; Sapientia est notitia rerum præstantissimarum. Scientia est notitia rerum per causas certas, & evidentes; Prudentia est recta ratio agibilium, idest habitus rectificans rationem circa ea, quæ sunt à nobis agenda; Ars est recta ratio factibilium; idest habitus rectificans mentem circa opera facienda.

X.

Virtus Moralis quadruplex est, Prudentia, Justitia, Fortitudo, & Temperantia; Prudentia iam est definita, hæc etiam inter virtutes morales numeratur, quia licet essentialiter sit Intellectualis, tamen secundum materiam est moralis; ordinatur enim ad rectam voluntatem; Justitia est constans, & perpetua voluntas ius suum unicuique tribuendi; Fortitudo est virtus animum firmans ad pericula præcipue mortis subeunda; Temperantia est virtus moderans appetitum circa delectationes bonorum sensibilium.

EX METAPHYSICA.

I.

Biectum Metaphysicæ est ens, ut ens, cuius entis non datur conceptus abstrahens à positivo, & negativo, reali, & rationis.

II.

Datur conceptus entis realis, qui est univocè communis nedùm Substantiæ, & accidenti; sed etiam Deo, & creaturæ.

III.

Potest dari præcisio quæ non sit mutua, atque adeò licet ens præscindat à differentijs, non bene infertur ex hoc, quod etiam differentiæ præscindant ab illo. Utrum